

Samotářsky žijící bahenní vosa kutilka asijská pochází původně z podhorských oblastí střední a jižní Asie, zejména Indie a Pákistánu. V České republice byla poprvé nalezena v roce 1995, některé zdroje uvádějí i rok 1990. Má se za to, že k nám byly dovezeny larvy v komůrkách, které byly přilepeny na předmětech přivezených z Asie.

Kutilky, kočičky, rybenky. Názvy všech těchto druhů zachycených či zpodobněných na výstavě No Place Like Home se nejen v českém jazyce často opírají o dětinské antropomorfismy. Lidstvo je i mimo biologické názvosloví využívá jako pohádkový nátěr bezútešné skutečnosti jejich utilitárního chování k celým živočišným a rostlinným druhům. Podobnou logikou vytvářejí lidé hlodavcům, plazům a dalším zvířatům v zajetí záměrem vystavět jim „přirozené“ prostředí. Jejich divokost je uzavřena do smyslově deprivaci místnosti jako tzv. hysterická halucinující protagonistka klíčové feministické psychothrillerové povídky Žlutá tapeta, k níž se Kaja Lahoda odkazovala už ve své dřívější práci. Svěrázným přeznačením se v osnově No Place Like Home povrchy imitující nerosty propojují s podivuhodnými domácími předměty odtrženými od jejich původní dekorativní a zútulňující funkce do mnohvrstevnaté scény. A v ní zdánlivě nahodilé souvislosti kabinetních kuriozit zvýznamňují žánrové prvky gotického románu a hororu o nezvaných hostech a parazitech, kteří s námi žijí ve skrytu.

Z vystavených prací se svou potenciální konvenčností do jisté míry vymyká série tisků na papíře a může sloužit jako jakýsi rozcestník prohlídky strašidelného bytu. Ačkoliv jsou vyvedeny tradiční technikou fotogravury, výsledný zarámovaný obraz je ověnčený krajkou. Ta by nás mohla vést hlouběji do žánru gotického románu, nebýt všech okolních kutilských artefaktů z vybavení pražského panelákového bytu. Ve spojení s fragmenty antických soch tušíme přítomnost přízraků viktoriánské makabrózní a mediální „ektoplazmatické“ fotografie. Adjustace připomínající rozpořbované snímky by neklidné divácké oko mohla zavést i do archivních atlasů a lapidárií. Primárně tu však tolik nerezonují úvahy o anachronismu a spadlých drapériích. Důležitější roli tu hrají spíše opět odkazy k zahalování těla, zababušení se do svého vymezeného prostoru, až se z figurální studie stává jen hřejivá beztvará hmota.

V českém prostředí socializovaný člověk tu rozpoznává povědomé babičkovské či normalizační rekvizity a zákoutí, zahraniční diváctvo pak může vnímat spíše bezpříznakovou bizarnost či snad exotiku bývalého Východního bloku, což by ovšem byla chyba nejen díky kosmopolitnímu pozadí předchozí majitelky mnohdy importovaného nábytku a dekorací. Stěžejním prvkem No Place Like Home je totiž vztah k jinému z širší perspektivy domova. Osobního prostoru, vnitřku a vnějšku. Kaja Lahoda sleduje pomyslné hranice mezi domovem a těly, která jej obývají.

Za použití sochařských postupů a manipulace s nalezenými objekty nás vede podél rozhraní mezi ochrannými vrstvami a jejich narušením. Exoskelety a biominerálními motivy ukazují zabydlený vnitřní prostor jako těžko oddělitelný od vnějšku. Ať už jde o říční perlu a její mušli, rybenku v plátové zbroji, obal falešných svíček z elektrického lustru, z nichž vylezly ty voskové nebo vosí hnízdo z bláta na zadní straně vyšivaného obrazu. No Place Like Home je prostorovou rozpravou o „home invasion“ nevídaných návštěvníků, kteří s námi obývají naše stěny, zabydlují se v nábytku a zpřítomňují svět za zrcadlem či žlutou tapetou.

Kaja Lahoda (1994) vystudovala School of Visual Arts na The Royal Danish Academy of Fine Arts v Kodani. Letos připravila samostatnou výstavu Within The Wall v prostoru Tranen v dánském Hellerupu. V posledních letech své práce představila na skupinových výstavách jako např. intervenci Floral and Machine v kostele sv. Pavla v Basileji nebo Rosenvængets Salonen v Kunstsalonu v Kodani nebo This is Not a Memoir v Polansky Gallery v Praze. Je laureátkou ceny Carl Nielsen and Anne Marie Carl-Nielsen's Foundation. Její práce jsou zastoupeny ve veřejných sbírkách Univerzity v Kodani a Aarhus University.